

põllu harimisel ja osaval majapidamisel paremaaks läinud, rendimaksumine förgemale wöib minna. Oleks tema wöloago ostetud päriskoha eest ülemal nimetatud rendi roha wöla tasumiseks maksnud, siis oleks niipalju hindu juba maksetud olnud, ja tõif, mis perekoha parandomiseks tehti, jädderwoks kusukse endale ja järelrulejale jäanud. Läheb sähervune oru pidamine sahes ebatõmases peos selgeks, siis wölksume julgest looto, et ta seisma ei jää, waid edasi weereb, ja paari aasta pärast orupidajate hulka igal pool kaewatob, nõnda kui sula ilmal mäe otsas pihutäis kolumusjutud lumi, mööda mäge alla weeredes suureks tombuks kaewab. Juhtub õnne korral sinna ja tänna üks osow mees rahwa sekkal elama, siis öpiwad teised aega mööda temast ja saawad tema eeskuju läbi targemaks.

Sellest, mis ülemal rentniku ja kohoomaniku seisust liigutati, wöime jälle näha, kuda meie osjad ülesüdsa jo isearanis seisowad ja warem parema teele ei wöi astuda, kunnri rahwas koolide tulu parem tundma ja märkoma öpiwad, et meie nendeta läbi ei saa, fest et koolidest üksnes filmateritajad meise peawad tulema, kelle juhatuse seljamine töök parema teele saab minema. Mida pimedam kusfil üks nurk, seda wähem peetakse koolidest lugu; meie wölksume walvasti nimetada, kus täna pääwal veel koolide ülespidamine ja nooremate öpetamine palju roštemaks arwataks kui endist tro orjust, mis meil nüüd Jumal tänatud selja taga seisab. — Kes tööste kui Gestirahwa sõbrad nende tulewa põhwele õnne ja head sooviwad, need ei tohi iol wässida wiga- lisi ja puudliku tüki ühtepuhku tönelemiseks tuua,

ühtlase aga kaa teed näidata, kust meile aega mööda paremat wöib tulla. Vihastagu ika viisfummend ehk rohkem selle üle, mis fest wiga, kui arvast mõni siin ja seal märlab, et tuline armastus meid nõnda kirjutama kihutab. Nag ei jää viimaks ommetegi tulemata, kus külwatud seemnest mõned terad idanema lähevad.

— Meie tunneme juba libellondasi, kus koolid ja laste öpetamised pääw pääwalt edenewad, kus koolmeistrid elawad, keda teistele eestlujusks wölksume panna; ja kui need auuwäärt mehed seie saadik niipalju walgust ei jõudnud wälja lahutada, kui nemad sooviisivad, siis tulsi se sahest takistusest. Ühest poolt seisib suurema osa tuimus kui raudsein ees, teiselt poolt oliwad kooli seaduse läbi wäga kitsad piired ete tömmatud, ja koolmeistril ei olnud luba, jalga viire üle förgemale tösta.

— Lapsed pidiwad palju kallist aega raiskama ja mõnda pähä öpima, mis nende mõistust ei oskanud äraseletada, aga sellest, mis elu igapääw — kui pääwliku leiba — tarvitab, ei lausutud palju sõna. Rahwa waimuharimise paigad, kula- ja libellonna-koolid peawad inimestele, kes kui põllumehed, liht hantwårgid ja nende sarnased förgemata koolitamist ei wöi saada, niipalju tee- moona öpijale koaja andma, et tema pikal teel esitels: nälga ei sureks, ja teijeks: fogemata juhtumistel ennast wöiks aidata. — Mida enam raudteed meid aastast targentia ja paremast haritud rahwa sugude ligemale veawad, ja seda rutem telegrahwide sõnumid sealset meie nurka ulatavad, seda enam peame püüdma pimeduse ja udu riigist ennast priistada. — Kui meie siin ja seal ehk mõnda haritud rahwade peenematest pidude viisist